

Raad voor de
rechtspraak

De minister voor Rechtsbescherming
drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling Strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

datum 3 april 2019
doorkiesnummer 088-361 33 17
e-mail wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl
onderwerp Advies Wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten in verband met de invoering van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen)

Geachte heer Dekker,

Bij brief van 4 februari 2019, kenmerk 2477367, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de ‘Raad’) advies uit te brengen inzake de Wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten in verband met de invoering van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, hierna: het ‘Wetsvoorstel’).

HET WETSVOORSTEL

Het Wetsvoorstel strekt allereerst tot het regelen van de samenloop van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Stb. 2017, 82) (hierna: Wet USB) met wetsvoorstellen en wetten die tijdens de totstandkoming van de Wet USB en nadien zijn ingediend respectievelijk tot stand zijn gekomen.¹ Voorts strekt het Wetsvoorstel tot het laten vervallen van de executieverjaringstermijnen. Daarnaast voorziet het Wetsvoorstel in wijziging en stroomlijning van de bepalingen die betrekking hebben op de maatregelen van terbeschikkingstelling (‘tbs’) en plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (‘pij’). Ten slotte wordt voorzien in overgangsrecht voor de toepassing van het juridisch jaar (artikel 136 Wetboek van Strafvordering, hierna: ‘Sv’), zoals gewijzigd in Artikel I, onderdeel I, van de Wet USB.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.²

¹ De Raad heeft op 13 februari 2014 advies uitgebracht over een ontwerp van de Wet USB.

² De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechterlijke zaken zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 2 van 15

HOOFDLIJNEN VAN HET ADVIES

Het Wetsvoorstel stuit in zijn huidige vorm op een aantal zwaarwegende bezwaren. De Raad vraagt u daarom om het Wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en aan te passen.

De Raad geeft in overweging om de executieverjaringstermijnen niet te laten vervallen. De tot enige frustratie leidende ervaring dat er ook veroordeelden zijn die “de dans ontspringen” zal niet kunnen worden weggenomen met de voorgestelde wijziging.

In het Wetsvoorstel wordt ten aanzien van de voorgestelde wijziging van artikel 37a Wetboek van Strafrecht (‘Sr’) – met name in verband met de problematiek van de weigerende observandus – het belang van risicotaxatie bij de oplegging van een TBS-maatregel benadrukt. De suggestie wordt gewekt dat TBS ook mogelijk is als een stornis niet is vast te stellen, maar recidivegevaar wel. In de wetenschap leven hierover echter andere opvattingen. De Raad beveelt u aan om de Memorie van Toelichting (‘MvT’) op dit punt aan te vullen. Er zijn situaties waarin er geen sprake is van een weigerende observandus, maar toch geen diagnose kan worden gesteld. Ook dan kan zich de omstandigheid voordoen dat rechters op basis van andere feiten en omstandigheden of andere stukken tot het oordeel komen dat sprake geweest moet zijn van een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stornis van de geestvermogens. Niet duidelijk is of de voorgestelde wijziging ook voor deze situaties is bedoeld. Het strekt tot aanbeveling om aan deze situaties ook aandacht te besteden in de MvT.

De wijzigingen die betrekking hebben op de pij-maatregel worden gepresenteerd als een wetstechnische aanpassing. De Raad constateert evenwel dat sprake is van een diepgaande verandering van het wettelijke stelsel, die noodzaakt tot een zorgvuldige en meer uitgebreide afweging. De wijziging heeft volgens de MvT tot doel de regeling van de pij-maatregel voor de praktijk eenvoudiger toepasbaar te maken. De Raad is van oordeel dat dit doel op deze manier niet wordt bereikt. Het Wetsvoorstel roept vragen op en introduceert nieuwe onduidelijkheden. Een meer uitgebreide toelichting op de consequenties van de stelselwijziging is geboden en mede op basis daarvan een afweging of de voorgestelde aanpassingen nodig en nuttig zijn. De Raad adviseert u daarom om dit onderdeel los te koppelen van het Wetsvoorstel en met het oog op het vervolg de knelpunten van het huidige systeem, in overleg met de praktijk, te inventariseren. Die inventarisatie kan vervolgens uitmonden in een nieuw wetsvoorstel met een integrale regeling en voorzien van een gedegen toelichting. Wordt daartoe niet overgegaan, dan beveelt de Raad u met klem aan de terminologie niet aan te passen aan die van de TBS-maatregel. Daarmee wijzigt immers ook het toetsingskader. De Raad is van oordeel dat moet worden voorkomen dat het bijzondere karakter van het jeugdstrafrecht daarmee uit het oog wordt verloren.

De Raad ontraadt het voorgestelde overgangsrecht met betrekking tot het ‘juridisch jaar’ (artikel 136 Sv) in Artikel XLIV van het Wetsvoorstel. De voorgestelde correctie leidt tot ongelijkheid en dat is onwenselijk.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 3 van 15

ADVIES

1. Het afschaffen van de executieverjaringstermijnen

Met het Wetsvoorstel wordt voorgesteld de executieverjaringstermijnen die betrekking hebben op alle onherroepelijke straffen en maatregelen, zowel bestaande als toekomstige, te laten vervallen. Dat geldt dus ook voor eventuele ontnemings- of schadevergoedingsmaatregelen die zijn gekoppeld aan veroordelingen ter zake van strafbare feiten. Er wordt bovendien geen onderscheid gemaakt tussen straffen die zijn opgelegd op grond van het jeugdstrafrecht en straffen die zijn opgelegd op grond van het volwassenenstrafrecht.

De Raad onderschrijft het uitgangspunt dat de in het kader van strafrechtstoepassing opgelegde en onherroepelijk geworden straffen en maatregelen ook daadwerkelijk ten uitvoer moeten worden gelegd. In uitzonderingsgevallen is dit uitgangspunt praktisch niet uitvoerbaar. Er zullen altijd veroordeelden zijn die, als zij daartoe in de gelegenheid zijn, zich aan tenuitvoerlegging (proberen te) onttrekken. Als (volledige) tenuitvoerlegging ondanks alle gepleegde inspanningen niet slaagt, komt er een moment waarop verdere pogingen niet zinvol zijn.

Artikel 70 Sr en het naar de daarin opgenomen regeling verwijzende artikel 76 Sr vormen de neerslag van de erkenning door de wetgever dat met het verstrijken van de tijd ook de strafbehoefte afneemt. De termijnen waaraan de mogelijkheid tot vervolgen en die tot tenuitvoerlegging zijn gebonden, zijn bepaald ruim te noemen: het recht tot executie van bijvoorbeeld een straf die is opgelegd ter zake van een nachtelijke woninginbraak verjaart (behoudens mogelijke stuiting) na een termijn van ruim 26 jaar.

In 2013 is uitbreiding gegeven aan de feiten waarvoor een uitzondering is gemaakt: ten aanzien van misdrijven waarop een gevangenisstraf van twaalf jaar of meer is gesteld en een aantal zedendelicten, begaan tegen beneden-achtienjarigen, geldt niet langer een verjaringstermijn.³ In het najaar van 2015 vonden in de Tweede Kamer de afrondende besprekingen plaats in het kader van de behandeling van het wetsvoorstel Wet USB. Door verschillende sprekers werd aandacht gevraagd voor het feit dat niet alle veroordeelden de hen opgelegde straf binnen een wenselijk geachte termijn ondergaan of uitvoeren en het zelfs zo is dat straffen wel eens helemaal niet worden tenuitvoergelegd omdat veroordeelden zich aan de executie weten te onttrekken.⁴ In dat wetsvoorstel was enkel voorzien in verplaatsing van de thans nog in artikel 76 Sr opgenomen regeling naar artikel 6:1:22 (nieuw) Sv. Nadat de Wet USB in 2017 op dit punt ongewijzigd door de Eerste Kamer was aangenomen, werden op 24 april 2017 Kamervragen gesteld waarin het principe van de executieverjaring ter discussie werd gesteld. De staatssecretaris antwoordde daarop met ter zake doende argumenten en concludeerde dat het stelsel van huidige verjaringstermijnen valide is en in te zullen zetten op verbetering van de tenuitvoerlegging.⁵

³ Wet van 15 november 2012 tot Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de aanpassing van de regeling van de vervolgingsverjaring (Stb. 2012, 572).

⁴ Handelingen II 2015-2016, nr. 34, item 23.

⁵ Aanhangsel van de Handelingen II 2016-2017, nr. 2098. De staatssecretaris verwijst daarbij naar zijn brief van 29 november 2016 (Kamerstukken II 2016-2017 24 587, nr. 668).

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 4 van 15

Bij de behandeling van de Justitiebegroting voor 2018 is de kwestie opnieuw aan de orde gesteld. In een motie is de regering opgeroepen de executieverjaring af te schaffen.⁶ In een brief van 11 januari 2018 introduceert de Minister voor Rechtsbescherming vervolgens het programma “Onvindbare veroordeelden”.⁷ Terwijl de voorhanden cijfers laten zien dat de prestaties op het gebied van de tenuitvoerlegging van sancties toenemen, wil de minister een extra impuls geven aan de effectieve tenuitvoerlegging van straffen die zijn opgelegd aan vertegenwoordigers van deze doelgroep. Het programma omvat een pakket aan maatregelen, gebaseerd op samenwerking met organisaties zowel binnen als buiten de strafrechtketen en is gericht op het terugdringen van de openstaande straffen. De minister merkt op dat hij het onwenselijk vindt dat veroordeelden, enkel door het verstrijken van de tijd, hun straf niet meer ondergaan. In reactie op de motie die ertoe strekt de executieverjaring uit artikel 76 Sr af te schaffen kondigt hij in zijn brief een wetsvoorstel aan.

Tegen de achtergrond van deze recente ontwikkelingen vormt het thans voorliggende voorstel tot afschaffing van de executieverjaring geen verrassing, maar tegelijkertijd laat die geschiedenis zien hoezeer het ontbreken van onderliggende gedachtevorming kan leiden tot overbodige wetgeving. De bepaald ruime verjaringstermijnen in de artikelen 70 Sr en 76 Sr, de mogelijkheden tot stuiting daarvan en de toegenomen mogelijkheden om in EU-verband de tenuitvoerlegging van rechterlijke uitspraken over te dragen, vormen op zichzelf een adequaat kader om uitvoering te geven aan het slotstuk van de strafrechtstoepassing. Met de voorbereidingen op de implementatie van de Wet USB en met het programma “Onvindbare veroordeelden” worden verdere verbeteringen nagestreefd. De tot enige frustratie leidende ervaring dat er (zelfs dan) veroordeelden zijn die “de dans ontspringen” zal niet kunnen worden weggenomen met de voorgestelde wetswijziging. De Raad geeft dan ook in overweging de executieverjaringstermijnen niet te laten vervallen.

Het valt de Raad op dat in het Wetsvoorstel geen onderscheid wordt gemaakt tussen straffen en maatregelen die zijn opgelegd in het kader van het jeugdstrafrecht en de in het kader van het volwassenenstrafrecht opgelegde sancties. Straffen en maatregelen die in het jeugdstrafrecht worden opgelegd dienen in veruit de meeste gevallen vooral een pedagogisch doel, dat aansluit bij de ontwikkeling van de verdachte. Dit doel prevaleert boven het punitieve karakter van een straf waar in het commune strafrecht de nadruk op ligt. De Raad meent dat dit pedagogische doel slechts dan gediend wordt wanneer straffen en maatregelen binnen een afzienbare termijn ten uitvoer worden gelegd. Het gedurende een onbepaalde termijn ten uitvoer kunnen leggen van jeugdsancties is in de visie van de Raad dan ook principieel strijdig met de uitgangspunten waarop het jeugdstrafrecht is gebaseerd.

2. De wetstechnische stroomlijning van de TBS-maatregel

De Raad begrijpt dat de bedoeling van het Wetsvoorstel met betrekking tot de voorgestelde wijziging van artikel 37a Sr is dat daarmee de vaste jurisprudentie van de Hoge Raad wordt gecodificeerd. De rechter kan zijn oordeel dat bij verdachte ten tijde van het begaan van het strafbaar feit sprake was van een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis van de geestvermogens ook op andere gronden, dan louter een vastgestelde medische diagnose, aldus de MvT (p. 5).

⁶ Kamerstukken II 2017-2018, 34 775 VI, nr. 50.

⁷ Kamerstukken II 2017-2018, 29 279, 403.

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 5 van 15

De wetswijziging wordt gepresenteerd als een technische aanpassing, maar heeft kennelijk wel tot doel de oplegging van de TBS-maatregel te bevorderen. In de visie van de Raad: geen verruiming van de wet, maar wel een verruiming van de toepassing daarvan. De begrippen “gebrekkige ontwikkeling” en “ziekelijke stoornis” zijn echter in beginsel geen juridische begrippen. Wanneer een rechter een stoornis vaststelt, past hij derhalve een medisch/gedragskundig begrip toe. Niet voor niets is dat normaliter een zaak van specialisten en zijn er richtlijnen hoe tot de vaststelling van een stoornis moet worden gekomen. Daarvan afwijken vergt voorzichtigheid, een deugdelijke afweging en een uitgebreide motivering. In dit verband wordt in het bijzonder verwezen naar EHRM 3 maart 2015, nr. 73560/12 (Constancia v. Nederland). In dit arrest overweegt het EHRM onder meer dat als uitgangspunt geldt dat een stoornis wordt vastgesteld door een bevoegde autoriteit op basis van objectieve medische expertise (r.o. 25 en 26). Wanneer er echter geen andere mogelijkheid bestaat, bijvoorbeeld omdat sprake is van een weigerende observandus, dient tenminste een beoordeling door een medisch deskundige op basis van het dossier te worden gevraagd. Bovendien moet de medische beoordeling worden gebaseerd op de feitelijke toestand van de geestelijke gezondheid van de betrokken persoon en niet alleen op gebeurtenissen in het verleden. Het strekt tot aanbeveling om in de MvT aan deze uitgangspunten uitgebreid aandacht te besteden.

De toelichting op de voorgestelde wijziging van artikel 37a Sr roept vragen op. Het belang van risicotaxatie bij de vaststelling of, kort gezegd, de veiligheid een TBS-maatregel wordt daarin benadrukt. Daarbij wordt rechtstreeks de verbinding gelegd met de problematiek rond de weigerende observandus en de suggestie gewekt dat oplegging van een TBS-maatregel ook mogelijk is als de stoornis niet is vast te stellen, maar het recidivegevaar wel. In de wetenschap wordt evenwel de opvatting gehuldigd dat voor oplegging van de TBS-maatregel het recidivegevaar, in ieder geval deels, moet voortvloeien uit een (vastgestelde) stoornis.⁸ Waar de wetgever nadrukkelijk heeft uitgesproken dat alleen een gelijktijdigheids- en geen causaal verband hoeft te bestaan tussen stoornis en bewezen feit, is dat niet zo gesteld voor het verband tussen stoornis en recidivegevaar. Als de wetgever dat laatste nu wel van mening is, dan zou dat expliciet moeten worden gesteld en desnoods in de wet moeten worden verankerd. Daarmee dreigt het karakter van de TBS-maatregel echter wel degelijk gewijzigd te worden en valt niet vol te houden dat slechts sprake is van een codificatie van de bestaande rechtspraak van de Hoge Raad. De Raad adviseert u om in de MvT op dit punt in te gaan.

De MvT concentreert zich op de weigerende observandi en de mogelijke consequentie dat als gevolg daarvan geen diagnose kan worden gesteld. Deze omstandigheid doet zich echter niet alleen voor bij de weigerende observandi. Soms wordt er door de betrokken wel meegewerkt, maar kan desalniettemin niet tot een diagnose worden gekomen of komen deskundigen tot het oordeel dat geen sprake is van een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis van de geestvermogens. Ook dan kan zich de situatie voordoen dat rechters op basis van andere feiten en omstandigheden of andere stukken tot het oordeel komen dat sprake geweest moet zijn van een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis van de

⁸ Knigge overweegt in zijn annotatie in de rubriek ‘Rechtspraak’ in Sancties 2012/33 dat: “in het arrest HR 24 januari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BU6012 (...) werd geklaagd dat het gerechtshof, dat TBS had opgelegd, niet had vastgesteld dat er een causaal verband was tussen de stoornis en het recidivegevaar. De Hoge Raad oordeelde niet dat een dergelijk verband niet vereist is, maar stelde dat het hof wel degelijk tot uitdrukking had gebracht dat de stoornis van de verdachte een zodanig groot gevaar voor de veiligheid in het leven riep dat dit de oplegging van TBS met dwangverpleging eiste. Daarbij overwoog de Hoge Raad dat het oordeel van het hof niet onbegrijpelijk was. Hieruit kan afgeleid worden dat de Hoge Raad een causaal verband tussen stoornis en gevaar een vereiste acht voor oplegging van TBS.”

datum 3 april 2019
pagina 6 van 15

geestvermogens. Niet duidelijk is of de voorgestelde wijziging ook voor deze situaties is bedoeld. Het strekt tot aanbeveling ook aan deze situaties aandacht te besteden in de MvT.

3. De wetstechnische stroomlijning van de pij-maatregel

3.1 Algemene opmerkingen

De wijzigingen die betrekking hebben op de pij-maatregel worden gepresenteerd als een wetstechnische aanpassing. De Raad constateert evenwel dat sprake is van een diepgaande verandering van het wettelijke stelsel, die noodzaakt tot een zorgvuldige en meer uitgebreide afweging. De Raad onderschrijft dat de pij-maatregel niet op alle punten even helder is. Dat lijkt in de hand te worden gewerkt door over elkaar heen buitelandse wetswijzigingen, waardoor het lastig is om overzicht te houden.⁹ Een wijziging als deze vraagt om een integrale regeling met een gedegen toelichting teneinde die onduidelijkheid te voorkomen.

De voorgestelde wijziging heeft volgens de MvT tot doel de regeling van de pij-maatregel voor de praktijk eenvoudiger toepasbaar te maken. De Raad is van oordeel dat dit doel op deze manier niet wordt bereikt. Het Wetsvoorstel roept vragen op en introduceert nieuwe onduidelijkheden. Een meer uitgebreide toelichting op de consequenties van de stelselwijziging is geboden en mede op basis daarvan een afweging of de voorgestelde aanpassingen nodig en nuttig zijn. De Raad adviseert u daarom om dit onderdeel los te koppelen van het Wetsvoorstel en met het oog op het vervolg knelpunten van het huidige systeem, in overleg met de praktijk, te inventariseren. Die inventarisatie kan vervolgens uitmonden in een nieuw wetsvoorstel met een integrale regeling en voorzien van een gedegen toelichting.

Wordt daartoe niet overgegaan, dan beveelt de Raad u met klem aan de terminologie niet aan te passen aan die van de TBS-maatregel. Daarmee wijzigt immers ook het toetsingskader. De Raad is van oordeel dat moet worden voorkomen dat het bijzondere karakter van het jeugdstrafrecht daarmee uit het oog wordt verloren. De Raad verwijst in dit verband naar de ontstaansgeschiedenis van de pij-maatregel en de keuze die destijds is gemaakt voor de “plaatsing in een inrichting voor jeugdigen.” Deze terminologie sluit aan bij het karakter van de maatregel. Daarnaast moet het stigmatiserende effect van de wijziging in benaming, jeugd-TBS in plaats van pij-maatregel, niet worden onderschat. De vraag is of de jeugdige gebaat is bij een dergelijk stempel.

Het is de Raad overigens bekend dat problemen worden ervaren bij de regeling met betrekking tot de voorwaardelijke beëindiging van de pij-maatregel. De Hoge Raad heeft inmiddels duidelijk gemaakt dat bij het ingaan van het voorwaardelijk jaar voorwaarden gesteld kunnen worden.¹⁰ Onduidelijk blijft echter door wie en op welk moment de (bijzondere) voorwaarden kunnen worden opgelegd. Het thans voorliggende voorstel lost dit niet op.

⁹ Aldus Vellinga-Schroostra in een annotatie bij HR 11 oktober 2016, ECLI:NL:HR:2016:2297, NJ 2016/487.

¹⁰ HR 11 oktober 2016, ECLI:NL:HR:2016:2297, NJ 2016/487 m.nt. F. Vellinga-Schootstra.

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 7 van 15

3.2 Omzetting in TBS

Door de wijziging in terminologie (en een aantal specifieke voorstellen dat in dit advies aan de orde is gesteld) ontstaat de indruk dat het verschil tussen de TBS voor volwassenen en voor jeugdigen klein is. Zoals in dit advies wordt toegelicht, is het risico aanwezig dat het bijzondere karakter van het jeugdstrafrecht en het pedagogische belang van de jeugdmaatregel daarmee uit het oog wordt verloren. Door de terminologie tussen de jeugd- en de volwassenenmaatregel te stroomlijnen, bestaat er ook het risico dat eerder een omzetting in een “gewone” TBS overwogen zal worden. De Raad acht dat een ongewenst neveneffect van de voorgestelde regeling. Deze omzetting moet immers een mogelijkheid blijven die alleen in zeer uitzonderlijke gevallen aan de orde is. De Raad beveelt uit aan hieraan uitdrukkelijk aandacht te besteden in de MvT.

4. Overige opmerkingen

4.1 Wijziging in het overgangsrecht, de aanpassing van artikel 136 Sv

Het Wetsvoorstel voorziet in Artikel XLIV in overgangsrecht voor de toepassing van het ‘juridisch jaar’ (artikel 136 Sv), zoals gewijzigd in Artikel I, onderdeel I, van de Wet USB. Dit overgangsrecht strekt ertoe de nieuwe definitie van het juridisch jaar alleen van toepassing te laten zijn op nieuwe strafrechtelijke beslissingen. De motivering voor dit overgangsrecht is in de kern gelegen in een uitvoeringsproblematiek die niet overtuigt. Uitgangspunt is en moet zijn gelijkheid voor de gestraften en eenduidigheid in de toepasselijke regeling. Tot in lengte van jaren ongelijkheid in de berekening van straffen en maatregelen is onwenselijk. Dat de wijziging van artikel 136 Sv als gevolg van de Wet USB (Stb. 2017, 82) leidt tot extra werk, extra berekeningen en verwerkingen is op voorhand een gegeven. De thans voorgestelde correctie leidt echter tot ongelijkheid en dat is onwenselijk. Bij een gevangenisstraf van enkele jaren kan dit leiden tot een aanzienlijk verschil. Derhalve geeft de Raad u in overweging dit onderdeel te laten vervallen.

4.2 Het ontbreken van bijzonder overgangsrecht

In het Wetsvoorstel ontbreekt bijzonder overgangsrecht. Dit acht de Raad onwenselijk. Het gebrek aan overgangsrecht zal in de praktijk leiden tot discussie over de vraag welke regeling in voorkomende gevallen van toepassing is. Bij gebrek aan bijzonder overgangsrecht is – kort gezegd – bepalend of een wijziging sanctierecht dan wel procesrecht betreft. Een wijziging van sanctierecht vindt in beginsel slechts toepassing op strafbare feiten gepleegd na inwerkingtreding de wetswijziging, tenzij er sprake is van een voor de betrokkene gunstiger regime. Wijzigingen in procesrecht vinden onmiddellijk toepassing. Omdat de bepalingen in het Wetsvoorstel niet eenvoudig te splitsen zijn in sanctie- en procesrecht en misverstanden daarover te voorkomen, is bijzonder overgangsrecht aangewezen. De Raad verzoekt u hierin alsnog te voorzien.

De Raad vraagt in het verlengde van het Wetsvoorstel graag uw aandacht voor het volgende.

4.3 De schadevergoedingsmaatregel in het jeugdstrafrecht

Hoewel artikel 36f Sr in het huidige artikel 77a Sr is uitgesloten van toepassing op degene die ten tijde van het begaan van een strafbaar feit de leeftijd van twaalf jaren doch nog niet die van achttien jaren

datum 3 april 2019
pagina 8 van 15

heeft bereikt,¹¹ wordt er in de praktijk van uitgegaan dat de bepaling ook geldt in jeugdstrafzaken en eveneens wanneer het jeugdstrafrecht wordt toegepast op meerderjarige verdachten. Een belangrijke aanwijzing daarvoor wordt gevonden in het feit dat vóór invoering van de Wet adolescentenstrafrecht op 1 april 2014 artikel 36f Sr in artikel 77a Sr niet van de toepassing op jeugdigen werd uitgesloten en na de wetwijziging wel, terwijl in de MvT bij de Wet adolescentenstrafrecht over de wijziging van artikel 77a Sr wordt opgemerkt dat deze louter van redactionele aard is.¹²

Op grond van artikel 77h Sr is het mogelijk de maatregel van schadevergoeding op te leggen in het kader van het jeugdstrafrecht. Omdat het niet de bedoeling van de wetgever lijkt te zijn om artikel 36f Sr (en ook de artikelen 36b, 36c, 36d Sr – onttrekking aan het verkeer en 36e Sr – ontneming) als zodanig uit te sluiten, wordt er in de praktijk vanuit gegaan dat deze artikelen wel van overeenkomstige toepassing zijn. Bovendien wordt in het huidige artikel 36f, achtste lid, Sr verwezen naar artikel 77l Sr. In het tweede lid van artikel 77l Sr is bepaald dat de rechter bij de uitspraak waarbij een geldboete wordt opgelegd, *kan* bevelen dat voor het geval volledige betaling noch volledig verhaal van het verschuldigde bedrag volgt, vervangende jeugddetentie zal worden toegepast.

De rechter is op grond hiervan vrij in de keuze om ten aanzien van de schadevergoedingsmaatregel opgelegd onder het jeugdstrafrecht te bevelen dat, voor het geval volledige betaling noch volledig verhaal van het verschuldigde bedrag volgt, vervangende jeugddetentie wordt toegepast. In de praktijk wordt in veel gevallen van de mogelijkheid gebruik gemaakt om geen vervangende jeugddetentie te bevelen. De Raad wijst in dit verband ook op de aanbeveling van de Kinderombudsman in zijn rapport “*Laat mij niet zitten, Schadevergoeding en vervangende jeugddetentie in het strafrecht jeugdstrafrecht*” van 5 juli 2018.¹³ Met de Wet USB wijzigt artikel 36f Sr. De verwijzing naar artikel 77l Sr komt te vervallen. De consequenties van deze wijziging voor het jeugdstrafrecht zijn onduidelijk. De Raad adviseert u om die verduidelijking in het onderhavige Wetsvoorstel te bieden en daarin de bedoeling van de wetgever tot uitdrukking te brengen.

4.4 Artikel 77v Sr en de adviesbevoegdheid van de rechter

Met de Wet USB komt artikel 77v Sr, inhoudende een adviesbevoegdheid van de rechter in geval van oplegging van een jeugddetentie of een pij-maatregel, te vervallen. In de MvT bij de Wet USB wordt in de aanhef van de toelichting op artikel 6:1:1 Sv als voorbeeld van een adviesbevoegdheid van de rechter expliciet verwezen naar artikel 77v Sr. De Raad leidt uit de wetsgeschiedenis van de Wet USB af dat de wetgever met het nieuwe artikel 6:1:1 Sv in plaats van specifieke adviesbevoegdheden een algemene adviesbevoegdheid met betrekking tot de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen heeft willen introduceren. Daarmee zou artikel 77v Sr overbodig worden. De Raad constateert dat uit het nieuwe artikel 6:1:1, derde lid, Sv echter geen ‘bevoegdheid’ voor de rechter om een advies te geven volgt. Het houdt slechts in dat het openbaar ministerie bij het verstrekken van een rechterlijke beslissing aan de Minister met het oog op de tenuitvoerlegging daarvan, in voorkomende gevallen, het advies van de rechter omtrent de tenuitvoerlegging voegt. Om in de praktijk onduidelijkheden te voorkomen, acht de

¹¹ Dit geldt overigens niet voor artikel 77b Sr hetgeen de duidelijkheid niet ten goede komt.

¹² Kamerstukken II 2012-2013, 33 498, nr. 3, p. 50.

¹³ KOM005/2018.

datum 3 april 2019
pagina 9 van 15

Raad het aangewezen dat de bevoegdheid van de rechter om in voorkomende gevallen een advies te geven omtrent de plaatsing van de jeugdige (weer) expliciet in de wet wordt opgenomen.

WERKLAST

Het Wetsvoorstel heeft substantiële gevolgen voor de werklust van de Rechtspraak. De Raad schat die gevolgen in financiële zin in op € 574.000,- per jaar. De (technische) implementatie van het Wetsvoorstel brengt naar verwachting ook incidentele kosten met zich mee. Deze laten zich op dit moment nog niet goed inschatten. De Raad behoudt zich het recht voor om hier later op terug te komen en geeft u in overweging deze implementatie te betrekken in het Programma USB, zodat de noodzakelijke aanpassingen als gevolg van dit Wetsvoorstel daarbinnen door de betrokken organisaties van de strafrechtketen kunnen worden vastgesteld en besproken.

Toelichting op de structurele kosten

Met het Wetsvoorstel wordt onder meer voorgesteld de executieverjaringstermijnen te laten vervallen. In dit advies heeft de Raad daartegen principiële bezwaren geuit. Indien het Wetsvoorstel op dit onderdeel desondanks ongewijzigd blijft, dan acht de Raad het van belang te wijzen op de werklustgevolgen voor de Rechtspraak, die substantieel zijn.

Zoals uit de MvT (p. 5) kan worden afgeleid, zal de afschaffing van de executieverjaringstermijnen aanleiding geven tot meer kortgedingen en gratieverzoeken. Dit zal naar verwachting vooral betrekking hebben op de categorie zelfmelders die veroordeeld zijn voor relatief minder ernstige strafbare feiten in het geval van uitblijven van de tenuitvoerlegging. Uit WODC-onderzoek valt af te leiden dat er jaarlijks sprake is van ca. 3000 zelfmelders.¹⁴ Wanneer ervan uitgegaan wordt dat ongeveer 10% van deze categorie personen een kortgeding instelt, leidt dat jaarlijks tot € 574.000 aan extra kosten voor de Rechtspraak.

De Raad gaat voor de werklustinschatting uit van inwerkingtreding per 1 januari 2020. De verwachte structurele gevolgen zullen zich naar verwachting dan een jaar later voordoen. Dat betekent dat de Raad de genoemde kosten vanaf 1 januari 2021 verwacht.

Totale werklustconsequenties	structureel
Mutatie als gevolg van aantallen	226.731
Effect wijziging gemiddelde zaakzwaarte	347.209
Effect behandeltijd per zaak	0
Kosten RC	0
Totale effect wetsvoorstel	573.940

¹⁴ S. Kalidien (red.), Criminaliteit en rechtshandhaving 2017. Ontwikkelingen en samenhangen, WODC, Den Haag 2018, p. 72.

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 10 van 15

Implementatie

De nieuwe elementen in dit Wetsvoorstel maken dat de oorspronkelijk beoogde implementatie van de Wet USB extra inspanning vereist. Dit om ervoor te zorgen dat alle werkprocessen, modellen en IT-registratiesystemen goed aansluiten op de nieuwe systematiek van deze wetgeving. Zodra met voldoende zekerheid vaststaat dat het Wetsvoorstel tot wet verheven wordt, kan het proces tot implementatie starten. Gelet op de gebruikelijke doorlooptijden van aanpassingen in IT-registratiesystemen – die ook zullen moeten aansluiten op de systemen van andere organisaties in de strafrechtketen – is niet te verwachten dat dit gerealiseerd kan worden vóór 1 januari 2020. Daar komt bij dat met deze en andere wijzigingen kosten gemoeid zullen zijn die zich op dit moment niet eenvoudig laten vaststellen. De Raad behoudt zich op dit punt dan ook het recht voor om bij een latere gelegenheid deze kosten aan de orde te stellen, maar geeft u tegelijkertijd in overweging om binnen de strafrechtketen te laten onderzoeken op welke wijze en tegen welke kosten de implementatie van het onderhavige wetsvoorstel het beste kan worden uitgevoerd.

CONCLUSIE

Het Wetsvoorstel stuit in zijn huidige vorm op een aantal zwaarwegende bezwaren. De Raad vraagt u daarom om het Wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en aan te passen. In het bijzonder vraagt de Raad u om de voorstellen met betrekking tot de afschaffing van de executieverjaring en de wijziging van de pij-maatregel in jeugd-tbs te heroverwegen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

mr. C.H.W.M. Sterk
Lid Raad voor de rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 11 van 15

BIJLAGE: ARTIKELSGEWIJZE OPMERKINGEN

Artikel 37a Sr

Met betrekking tot het voorgestelde artikel 37a Sr wordt opgemerkt dat de begrippen “gebrekkige ontwikkeling” en “ziekelijke stoornis” in beginsel geen juridische begrippen zijn. De rapportages pro justitia vormen *een gedragskundig oordeel* voor wat de psycholoog betreft en *een medisch oordeel* voor wat de psychiater betreft. Voor zover in de toelichting op artikel 37a Sr (MvT, p. 13) enkel wordt gesproken van “een medisch oordeel”, adviseert de Raad tot wijziging daarvan.

Artikel 77s Sr

Tweede lid

In het voorgestelde tweede lid van artikel 77s Sr (thans artikel 77s lid 3 Sr)¹⁵ wordt tot uitdrukking gebracht dat de rechter bij het geven van een last tot terbeschikkingstelling kan afzien van het opleggen van een straf, ook wanneer hij van oordeel is dat het feit aan de verdachte kan worden toegerekend. Het nut van deze bepaling ontgaat de Raad.

Derde lid

Op grond van het voorgestelde artikel 77s, derde lid, Sr zal de rechter kunnen bevelen dat de jeugdige ter beschikking gestelde wordt geplaatst in een justitiële jeugdinrichting of dat deze elders wordt opgenomen. In de huidige wettelijke regeling heeft de rechter alleen een adviesmogelijkheid (artikel 77v Sr). Omdat dit advies niet gevolgd hoeft te worden, heeft het niet de kracht en waarde die het naar de mening van de Raad wel zou moeten hebben.

Het is onduidelijk hoe de plaatsing elders (dus niet in een justitiële jeugdinrichting) zich verhoudt tot de plaatsing in een door de rechter aangewezen inrichting ex artikel 77sa lid 2 Sr.

Vierde lid

In het vierde lid van het voorgestelde artikel 77s Sr wordt artikel 37a, derde tot en met negende lid, Sr van overeenkomstige toepassing verklaard. De Raad werpt de vraag op hoe wenselijk het is om deze procedure tot het opvragen van medische gegevens bij behandelaars ook in het jeugdstrafrecht van overeenkomstige toepassing te verklaren. Bij jeugdigen zou, nog meer dan bij volwassenen, van belang moeten zijn dat zij zich met een veilig gevoel kunnen wenden tot een behandelaar. De Raad beveelt aan om hieraan in de MvT aandacht te besteden.

Artikel 77sa Sr

Eerste lid

De Raad beveelt aan tot uitdrukking te brengen dat voorwaarden betreffende het gedrag van de jeugdige ter beschikking gestelde als bedoeld in het voorgestelde art. 77sa, eerste lid, Sr ook in het belang moeten zijn van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de verdachte. Dat criterium is onontbeerlijk

¹⁵ Op 1 april 2014 ingevoerd met de Wet adolescentenstrafrecht (Stb. 2013, 485).

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 12 van 15

bij de oplegging van een maatregel die, gelet op het karakter van het jeugdstrafrecht, een pedagogisch belang zou moeten dienen.

Tweede lid

Uit artikel 77sa, tweede lid, Sr volgt dat de rechter als voorwaarden bij de (voorwaardelijke jeugd-)TBS de voorwaarden uit artikel 77z Sr kan stellen. Daarnaast kan de voorwaarde gesteld worden dat de jeugdige ter beschikking gestelde zich in een door de rechter aangewezen inrichting laat opnemen, zich onder behandeling stelt van een in de uitspraak aangewezen deskundige, of door de behandelend arts voorgeschreven geneesmiddelen inneemt dan wel gedooft dat deze door de behandelend arts aan hem worden toegediend.

De voorgestelde bepaling verhoudt zich niet goed met het bepaalde in artikel 37 van de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen (BJJ). Daarin is bepaald dat de directeur van de JJI de jeugdige kan verplichten te gedogen dat ten aanzien van hem een bepaalde geneeskundige handeling wordt verricht, indien die handeling naar het oordeel van een arts volstrekt noodzakelijk is ter afwending van gevaar voor de gezondheid of veiligheid van de jeugdige of van anderen. Die handeling wordt verricht door een arts of, in diens opdracht, door een verpleegkundige. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld omtrent de toepassing daarvan die in ieder geval de melding en de registratie van de geneeskundige handeling betreffen, alsmede de taak van de verantwoordelijke arts indien de geneeskundige handeling volstrekt noodzakelijk is ter afwending van gevaar voortvloeiend uit de geestelijke stoornis van de jeugdige. Bovendien is niet duidelijk of ten aanzien van de jeugdige ter beschikking gestelde de beklagregeling van de Beginselenwet Verpleging TBS-gestelden van overeenkomstige toepassing is. Maar ook overigens acht de Raad dit onderdeel van het Wetsvoorstel onwenselijk verstrekkend. Hij geeft u dan ook in overweging het artikellid daaruit te schrappen.

Derde lid

Volgens artikel 77sa, derde lid, Sr kunnen de voorwaarden slechts worden gesteld wanneer de jeugdige ter beschikking gestelde zich bereid heeft verklaard deze na te leven. De Raad vraagt zich af of er in de praktijk werkelijk sprake is van een keuzemogelijkheid. Het alternatief voor het niet instemmen is immers (onvoorwaardelijke jeugd-)TBS. De Raad wijst erop dat de ervaring bovendien leert dat het hier veelal gaat het om jongeren met LVB- en andere (gedrags-)problematiek. Deze problematiek beïnvloedt de capaciteiten van de jeugdige en derhalve de keuzemogelijkheden. Het is de Raad niet duidelijk welke klachtmogelijkheden openstaan voor de jeugdige ter beschikking gestelde.

Vijfde lid

Volgens het voorgestelde artikel 77sa, vijfde lid, Sr kan de rechter op vordering van de officier van justitie of ambtshalve bevelen dat de TBS met voorwaarden dadelijk uitvoerbaar is. De Raad begrijpt dat bij de formulering van dit artikellid aansluiting is gezocht bij de formulering van artikel 38, zevende lid, Sr. Met het artikellid wordt afgeweken van het uitgangspunt dat een rechterlijke beslissing pas ten uitvoer wordt gelegd als het vonnis onherroepelijk is (artikel 557 lid 1 Sv). In de wetsgeschiedenis van de Wet aanpassing tbs met voorwaarden wordt toegelicht waarom de wetgever deze uitzondering bij de TBS met voorwaarden nodig heeft geacht en welk beoordelingskader de rechter daarbij hanteert.¹⁶ De

¹⁶ Kamerstukken II 2008-2009, 31 823, nr. 3, p. 8.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 13 van 15

Raad beveelt aan om hieraan ook in de MvT van het onderhavige Wetsvoorstel uitdrukkelijk aandacht te besteden. Daarbij zal nadrukkelijk moeten worden ingegaan op het bijzondere karakter van de jeugdstrafrechtelijke maatregel en de vraag waarom wordt afgeweken van het bestaande criterium voor dadelijke uitvoerbaarheid van de maatregel in art. 77za, eerste lid, Sr.¹⁷ Het vooruitlopend op het onherroepelijk worden van een strafrechtelijke beslissing alvast ten uitvoer leggen van voorwaarden die een vergaande inbreuk (kunnen) maken op het leven van een minderjarige verdachte verhoudt zich niet goed met het bijzondere karakter van het jeugdstrafrecht en overigens ook niet met internationale regelgeving die bescherming beoogt te bieden aan de rechten en belangen van minderjarigen. Bovendien wordt met deze wetswijziging - naast de mogelijkheden bij een gedragsbeïnvloedende maatregel en voorwaardelijke straf - een derde variant van dadelijke uitvoerbaarheid in het jeugdstrafrecht geïntroduceerd, met telkens een ander afwegingskader. Dat is uit wetssystematisch oogpunt onwenselijk.

Volgens het artikellid gaat het bevel in “*op het ogenblik waarop de verdachte ter tenuitvoerlegging van dit bevel wordt aangehouden, dan wel op het tijdstip waarop de tenuitvoerlegging van een ander bevel tot vrijheidsbeneming, in dezelfde zaak gegeven, eindigt*”. Het is de Raad niet duidelijk hoe de hier bedoelde aanhouding overigens is vastgelegd of vormgegeven en in hoeverre daarbij wordt aangesloten bij bestaande bepalingen met betrekking tot de TBS-regeling.

Artikel 77t Sr

Tweede lid – termijn van de verlenging van de maatregel
Het huidige artikel 77t, eerste lid, Sr luidt:

“De rechter die in eerste aanleg heeft kennis genomen van het misdrijf ter zake waarvan de maatregel is opgelegd, kan op vordering van het openbaar ministerie de termijn, bedoeld in artikel 77s, zevende lid, eerste volzin, telkens met ten hoogste twee jaren verlengen. (...)”

Van deze mogelijkheid wordt in de praktijk regelmatig gebruik gemaakt. Deze voorziet in een behoefte van de praktijk en stelt de rechter in staat maatwerk te leveren. De rechter kan de maatregel binnen het vastgestelde maximum met een – gelet op de bijzonderheden van het geval – meest passende termijn verlengen. Omdat het huidige artikel 77t, eerste lid, Sr geen minimum voorschrijft, kan die termijn één of twee jaar, maar bijvoorbeeld ook een x-aantal maanden bedragen. De ontwikkeling bij een jeugdige kan snel gaan en wanneer voorzienbaar is dat nog maar een bepaald, in de tijd beperkt traject moet worden afgerond of een concreet doel moet worden bereikt, is het niet proportioneel om de maatregel met een volledig jaar te verlengen.

Op grond van het nu voorgestelde artikel 77t, tweede lid, (nieuw) Sr wordt dit maatwerk belemmerd. De rechter zal volgens dit artikellid voortaan bij verlenging van de maatregel een keuze moeten maken tussen een termijn van hetzij één jaar hetzij twee jaar. De Raad acht dit onwenselijk. Bovendien volgt

¹⁷ Dadelijke uitvoerbaarheid is op grond van deze bepaling mogelijk “*indien er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde wederom een misdrijf zal begaan dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen*”.

datum 3 april 2019
pagina 14 van 15

uit de MvT niet wat de aanleiding voor deze beperking is. De Raad beveelt aan het artikellid in deze vorm te schrappen en de rechter in staat te stellen het benodigde maatwerk te leveren.

Tweede lid – criterium voor verlenging van de maatregel

Volgens datzelfde artikellid is verlenging van de maatregel mogelijk “indien de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen die verlenging eist”. Volgens het huidige artikel 77t, derde lid, Sr is evenwel “verlenging slechts mogelijk (...), indien de maatregel is opgelegd ter zake van een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van één of meer personen”. Dit huidige criterium komt in het Wetsvoorstel eerst terug in artikel 77ta, derde lid, Sr waarbij deze voorwaarde wordt gesteld aan een verlenging die de duur van vier jaar te boven gaat. Uit de MvT volgt niet waarom van dit uitgangspunt wordt afgeweken. De Raad beveelt u aan de MvT op dit punt aan te vullen.

Tweede lid – verhouding tot artikel 6:6:31, derde lid, (nieuw) Sv

De Raad werpt met betrekking tot het artikellid nog de vraag op hoe het zich verhoudt tot het bepaalde artikel 6:6:31, derde lid, (nieuw) Sv, inhoudende:

“Indien het scholings- en trainingsprogramma van een jeugdige ter beschikking gestelde ten minste zes maanden onafgebroken heeft voortgeduurd, zonder dat in deze periode de terbeschikkingstelling is verlengd, wordt het bevel tot plaatsing in een justitiële jeugdinrichting voorwaardelijk beëindigd.”

Het systeem lijkt op dit punt niet helemaal consequent. Ook lijken de artikelen 6:6:31, eerste lid, zoals thans opnieuw gewijzigd voorgesteld, en 6:6:37 Sv (zoals dit komt te luiden na inwerkingtreding van de Wet USB), niet goed op elkaar te zijn afgestemd.

Artikel 77tb Sr

In het voorgestelde artikel 77tb Sr wordt bepaald dat de voorwaardelijke beëindiging van de maatregel telkens met één of met twee jaar kan worden verlengd. Hiervoor geldt hetzelfde als reeds opgemerkt in het kader van de verlenging op grond van artikel 77t Sr. De Raad beveelt met klem aan om de rechter in staat te stellen het benodigde maatwerk te leveren.

Uit het voorgestelde artikel 77tb Sr volgt niet dat de totale duur van de verlenging is gemaximeerd. De huidige formulering biedt de mogelijkheid de voorwaardelijke beëindiging onbeperkt met telkens één of twee jaar te verlengen. Dat acht de Raad onwenselijk.

Artikel 77z Sr en algemene voorwaarde meldplicht

De Raad merkt op dat met de Wet USB het eerste lid, onder b, onderdeel 2° van artikel 14c Sr wijzigt, maar dat artikel 77z Sr niet lijkt te wijzigen en vraagt uw aandacht voor deze discrepantie.

Artikel 6:2:22 Sv

Op grond van het voorgestelde artikel 6:2:22, tweede lid, Sv ziet de Minister erop toe “dat de jeugdige ter beschikking gestelde ten aanzien van wie een bevel plaatsing in een justitiële jeugdinrichting is gegeven, de nodige behandeling krijgt, de veiligheid van de samenleving in acht wordt genomen en de

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 april 2019
pagina 15 van 15

belangen van slachtoffers worden gediend. Hij kan met betrekking tot bepaalde jeugdige ter beschikking gestelden aan het hoofd van de instelling bijzondere aanwijzingen geven in het belang van de veiligheid van anderen of de algemene veiligheid van personen of goederen of het belang van de slachtoffers". De Raad mist in deze bepaling het criterium van het belang van de zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige ter beschikking gestelde. Hij adviseert u dit alsnog toe te voegen. Het gaat hier immers om een maatregel die, met het oog op het bijzondere karakter van het jeugdstrafrecht, primair een pedagogisch belang moet dienen.

Artikel 6:6:31 Sv

Op grond van het voorgestelde artikel 6:6:31, eerste lid, Sv kunnen niet alleen wanneer de jeugdige ter beschikking gestelde de voorwaarden bij een (voorwaardelijke jeugd-)TBS niet heeft nageleefd bepaalde beslissingen worden genomen (zoals de verlenging, de wijziging van voorwaarden, enz.), maar ook wanneer het belang van de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen zulks eist. Deze laatste toevoeging is nieuw. Zij is gericht op bescherming van de maatschappij en niet op het pedagogische belang dat de maatregel, gelet op het bijzondere karakter van het jeugdstrafrecht, zou moeten dienen. Het is de Raad niet duidelijk wat de meerwaarde van de toevoeging is en evenmin hoe deze zich verhoudt tot voornoemd pedagogisch belang. De Raad beveelt aan dit nader toe te lichten.

In het vierde lid van dit artikel is bepaald dat de tijdelijke opname als bedoeld in artikel 6:6:31, eerste lid onder f, Sv door de rechter-commissaris kan worden verlengd. De Raad meent dat het hier zou moeten gaan om een kinderrechter als rechter-commissaris en beveelt aan om dit in het Wetsvoorstel te verduidelijken.

Artikel 6:6:10 Sv

Artikel 6:6:10 Sv wordt met het Wetsvoorstel zo gewijzigd dat niet langer de rechter-commissaris maar de rechter beslist over een crisisopname van maximaal zeven weken. Volgens de MvT (p. 10) pleit daarvoor dat het een sanctie is op niet-naleving van de voorwaarden. In de praktijk gaat het echter niet om een sanctie, maar om een maatregel ter stabilisatie van de ter beschikking gestelde. De noodzaak tot snel handelen is dan vaak zo groot, dat in de huidige praktijk de procedure bij de rechter niet wordt gevolgd omdat dit te veel tijd vraagt en omslachtig is. Vaak is daarom de mogelijkheid van een opname al onderdeel van de geldende voorwaarden. Door de procedure nu weer te laten lopen via de rechter, met de daarbij behorende termijn, wordt de bruikbaarheid van deze regeling weer verkleind.

Net als bij de pij-maatregel lijkt er nu bij de TBS een voorwaardelijke beëindiging van rechtswege te worden ingevoerd in artikel 6:6:10, derde lid, Sv. De reden om hier het wettelijk systeem te doorbreken wordt niet toegelicht. Net zo min als duidelijk is hoe dan de voorwaarden worden bepaald die aan de voorwaardelijke beëindiging moeten worden verbonden. Een mogelijkheid om de termijn van het proefverlof te verlengen wordt niet gezien. Het lijkt echter noodzakelijk dat een dergelijk vergaande stap in de resocialisatie bewust en alleen door de rechter kan worden gezet. De Raad geeft u in overweging het artikel te herformuleren.